Is-Sedji tal-Kor il-qadim fil-Knisja Parrokkjali ta' Ħal Luqa

minn Anton Morana

Fil-Knisja Parrokkjali ta' Ħal Luqa, waħda mill-isbaħ partijiet li kellha qabel il-gwerra, kien bla dubju l-Kor. Din il-parti tal-knisja ma kientx imġarrfa bil-gwerra, iżda minħabba li l-knisja l-ġdida kellha titkabbar u kienet se tkun fuq stil differenti, il-kor kellu jitkisser kollu. Biex sar hekk, kellhom jinqerdu ħafna affarijiet bla bżonn li kienu jagħmlu dan il-kor wieħed mill-isbaħ li kien hawn fil-knejjes f'Malta. Ir-ritratti li għad fadal juri dan li qiegħed ngħid. Biss hemm oġġetti oħrajn moħbijin wara l-artal maġġur il-qadim li ma jidrux.

X'fadal mill-kor il-qadim? Ġiet salvata l-pittura tal-Martirju ta' Sant' Andrija, xogħol ta' Mattia Preti. L-iskultura kollha, il-gallarija ta' l-orgni, l-orgni Naplitan, is-sedji tal-kor u l-leġiju ta' l-Antifonarji ġew meqruda kollha. Kien hemm għalfejn din il-qerda kollha? Qabel twaqqa' l-kor, kollox kellu jinħatt. Allura, kif juru r-ritratti, kollox seta jiġi salvat! Eżempju: l-istatwi ta' San Pietru u San Pawl, li qabel kienu parti mill-iskultura tal-kor għadhom jeżistu u qegħdin iċ-ċimiterju tar-raħal. Fil-kor radmu wkoll il-Kannierja ta' l-oqbra tal-Kleru li kienet saret fl-1731. Wieħed jiskanta kif waslu biex kissru wkoll il-Leġija ta' l-Antifonarju! Minn dan fadal il-panewijiet tiegħu, li l-iskultura tiegħu tixbah ħafna lil dik tas-sedji. Fadal ukoll xi biċċiet mill-gallarija ta' l-orgni u sa ftit tas-snin ilu, ifl-kampnar kien għad hemm xi pajpijiet ta' l-orgni, li mbagħad għebu.

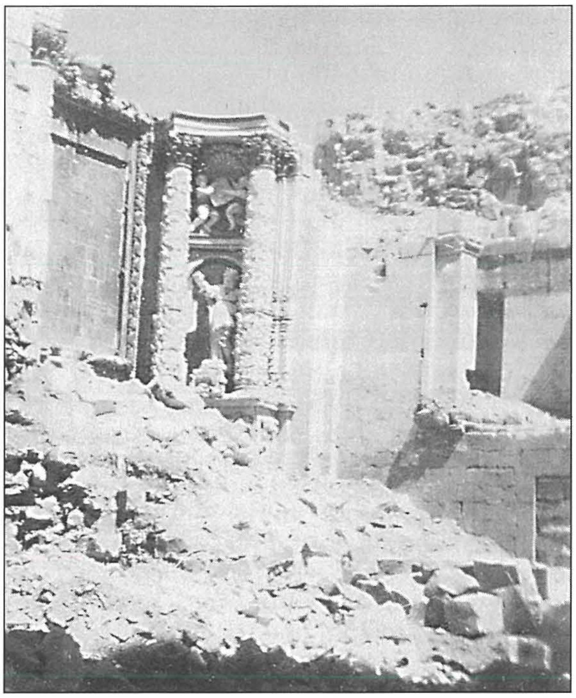

Il-Kor mġarraf mill-bennejja u mhux bil-gwerra biex sar tibdil fil-Knisja wara l-gwerra.

Kien l-Isqof Pawlu Alpheran De Bussan li nsista biex fil-knisja parrokkjali ta' Ħal Luqa jsiru s-sedji tal-kor b'dak kollu li kien hemm bżonn. Waqt żjara Pastorali, l-Isqof Alpheran qabbad tliet qassisin biex jieħdu ħsieb li jsiru s-sedji. Is-sedji kellhom isiru skond disinn li kellu jiġi approvat mill-Isqof. Sa l-1737 ma kien għadu sar xejn. L-Isqof ġabar lill-Kleru ta' Ħal Luqa u ħeġġiġhom biex is-sedji meħtieġa jsiru. Mħeġġa minn din il-laqgħa ma' l-Isqof, il-qassisin wiegħdu li joħorġu bej-niethom 174 skud. Dun Luqa Tonna u Dun Lawrenz Caruana, fl-istess laqgħa nħatru biex jaraw din il-ħidma sseħħ.

Fis-7 ta' Frar 1745, Dun Lawrenz u Dun Duminku Farrugia, li daħal minflok Dun Luqa, għamlu kuntratt ma' l-imgħallem Antonio Farrugia mill-Isla biex jaħdmilhom l-injam. Id-disinn tawhulu huma. Id-disinn mhux magħruf ta' min kien.

għal paġna 15

Bon Chocolat
CONFECTIONERY
Wine & Spirits
We accept orders for All Occassions
1, Dun Pawl Street, Luqa
Tel: 21809107,
Mob: 9946 9263
Fresh/Dried Cakes
Frozen Food
Daily Fresh Bread
Hot Snacks

Ray's Unisex Salon
LUQA
FOR APPOINTMENTS

MON-SAT 9am - 5 pm
WEDNESDAY closed all day

Is-Sedji tal-Kor il-qadim fil-Knisja Parrokkjali ta' Ħal Luqa

minn paġna 11

Kellu jintuża njam tal-punent fejn tidħol l-iskrittura u njam aħmar fix-xogħol l-ieħor kollu. L-imgħallem Farrugia ntrabat li s-sedji jaħdimhom f'Ħal Luqa stess. L-iskultura tas-sedji saret mill-Ħalluqi Pietru Saliba, iben l-imgħallem Beneditt. Dan kellu jagħmel, skond il-kuntratt, l-armi ta' Sant' Andrija u ta' l-Isqof Alpheran, waħda fuq is-sedja tal-Kappillan u l-oħra fuq dik faċċata tagħha. Meta Monsinjur A. Gurgion għamel visita Pastorali fir-raħal, fit-23 ta' Settembru 1745 minflok l-Isqof Alpheran, mar jara l-kor jinħadem f'ħanut tal-mastrudaxxi ħdejn il-knisja. Antonio Farrugia, l-imgħallem ta' l-injam, ma lestiex is-sedji sat-30 ta' Novembru 1745 għax sa Mejju 1745 ix-xogħol kien għadu sejjer. Tlesta sal-festa ta' Sant' Andrija ta' l-1746 u ġie jiswa b'kollox 340 skud.

L-Isqof Alpheran għamel visita Pastorali fl-1752 u meta rah f'postu għoġbu ħafna. Fir-rapport tal-visita Pastorali jgħid li "għandu disinn li jolqot l-għajn mill-ewwel... u mżejjen bi skultura tassew sabiħa"

Dettal tal-Kor li juri l-iskultura sabiża li kien fih

Il-kuntratt tas-sedji tal-kor kien sar għand in-Nutar Tommaso Magri fis-7 ta' Frar 1745. Il-kuntratt jitkellem dwar ħafna dettalji u jgħid fost l-oħrajn x'tip ta' injam kellu jintuża, l-imsiemer u dwar l-iskultura li kellu jagħmilha l-Ħalluqi Pietru Saliba. Ta' Saliba kienu magħrufin bħala skulturi ta' l-injam, tal-ġebel u bennejja mill-aqwa. Jitkellem ukoll dwar l-armi li kellu jagħmel jiġifieri dik ta' Sant' Andrija u ta' l-Isqof Pawlu Alpheran De Bussan.

X'sar mill-injam tas-sedji tal-kor meta żarmawh mill-knisja wara l-ġwerra? L-imgħallem Ġużeppi Galea kien qalli li kienu ħaduh kollu fil-maħżen fejn jinżammu l-vari tal-Ġimgħa l-Kbira. Maż-żmien, meta l-maħżen kien irranġat jidher li dan l-injam kollu intrema l-barra. Niftakarni nara l-arma skolpita ta' l-Isqof Alpheran.

Il-leġiju ta' l-Antifonarji kissruħ biċċiet u għad fadal il-panewijiet tiegħu merfugħin fil-kampnar.

għal paġna 16

Grass Hopper
Prop: Dorianne Briffa
131, Carmel Street
Luqa
Mob: 9987 3895

FRANKY
GREENGROCER
Triq il-Karmnu
Luqa
Free Delivery
Tel: 21806809

TWO 9 SIX
LADIES - GENTS, CHILDREN'S WEAR & UNDERWEAR
NEW STREET, LUQA
TEL: 21820672
JAWGURAW LILL-KLIJENTI KOLLHA TAGĦHOM IL-FESTA T-TAJBA

Is-Sedji tal-Kor il-qadim fil-Knisja Parrokkjali ta' Ħal Luqa

minn paġna 15

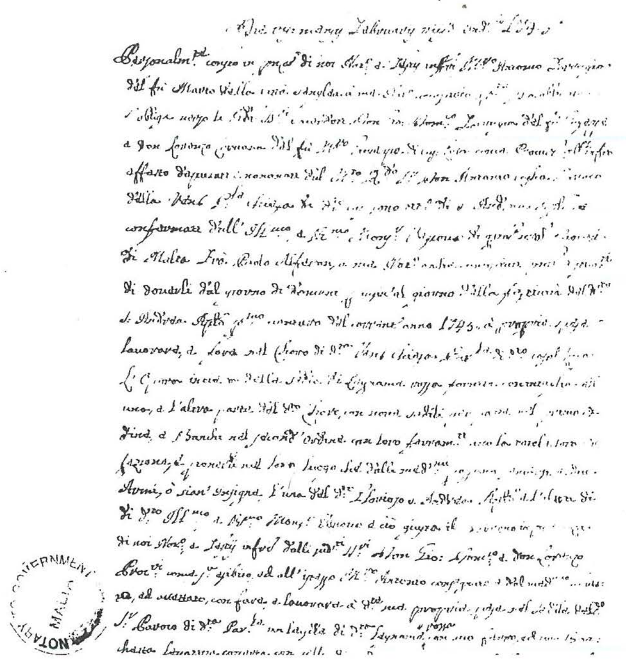

Fuq: Kopja tal-kuntratt li sar ma' Antonio Farrugia għand in-Nutar Tommaso Magri fl-1745
Lemin: Waħda mill-erba' bibien tal-leġiju ta' l-Antifonarji li għadhom jeżistu u li jinsabu merfugħa fil-kampnar.

Dan il-leġiju ma kienx hemm għalfejn jitkisser għax kien għamara li setgħet tinġarr. Baqgħu wkoll xi leġiji, li wieħed minnhom hu mżejjen b'ħafna skultura. Għada teżisti wkoll il-gredenza ta' fuq il-presbiterju li hija xogħol kontemporanju mas-sedji tal-kor u l-iskultura tiegħu hija ta' l-istess id.

Il-kor kien parti utli ħafna għas-servizz liturġiku u l-kant kien isir b'dinjità kbiramatul is-sena u fil-festi solenni. Fih wieħed kien jilmaħ lill-Kleru tar-raħal flimkien, juffiċjaw bil-kant Gregorjan, kant li l-Isqfijiet bħal Gori Mancini, Alpheran, Rull u Pellerano dejjem insistew fuq it-tagħlim tiegħu. Wara l-ġwerra l-knisja tagħna damet sa l-1959 biex kellha kor ġdid. Meta dan sar iżda ma għamilx għajb lil dak ta' qablu.

Referenzi:
Dun Ġużepp Micallef - Ħal Luqa Niesha u Grajjietha.
Arkivju Notarili, Valletta - Nutar Tommaso Magri NAV 924/12 f65.

V. Spiteri & Sons Ent. Ltd.

Fully Air-Conditioned Coaches
& Mini Buses for Hire

Cheveux Classiques
By OTTILIA

New Street, Luqa LQA 03
TEL: 21 820487

Tuesday, Thursday & Friday 9.00a.m. - 6.00p.m.
Wednesday 9.00a.m. - 1.00p.m.
Saturday 8.00a.m. - 5.00p.m.